

Home-Start

werken aan weerbaarheid van gezinnen

Samen werken aan een verbindende samenleving

2020-2025

h^ome
start

M. kwam in '98 naar België.
Familie en vrienden liet ze achter in Syrië.
Toen haar relatie stuk sprong, stond ze er helemaal alleen voor.
“Ik moest vóór de bevalling anderhalve maand in het ziekenhuis verblijven.
Bezoek kreeg ik niet, de telefoon rinkelde nooit, ik lag daar helemaal alleen,
me zorgen te maken over mijn kind.

Zijn hartje klopte niet normaal,
dus moesten ze de bevalling in gang zetten en mijn zoontje werd geboren.
Hij is alles wat ik heb.
De vroedvrouw zag dat ik alleen was en zij stelde voor iemand van Home-Start te laten komen.”
M., mama

“Freek heeft onze zoon leren fietsen, met een stok. En ons de weg getoond
naar het kinderfietsverhuurproject van de stad. Nu heeft mijn zoon een fiets
die past voor grote jongens zoals hij. En vanaf volgende week kan hij met de
fiets naar school. Tien minuten fietsen in plaats van een half uurtje bus: dat
worden rustigere ochtenden!

We hebben beslist om zelf ook op zoek te gaan naar een goede fiets, zo
kunnen we ons als gezin vlotter verplaatsen. Nele kan met de fiets naar het
werk.”

Kevin en Nele, mama en papa

Inhoud

1. Wie zijn we en hoe werken we?	4
1.1. Werken aan weerbaarheid	4
1.2. Preventie door presentie	5
1.3. Onze doelgroep: kwetsbare gezinnen met jonge kinderen	6
1.4. Home-Start-professionals ondersteunen de vrijwilligers	8
2. Welke visie bepaalt de grondhouding van onze vrijwilligerswerking?.....	9
2.1. Ouders zijn de belangrijkste actoren in de opvoeding van hun kinderen	9
3. Wat kunnen we voor je doen?	12
3.1. Home-Start werkt mee aan een lokaal kansarmoede-, gezins- en kindbeleid	12
3.2. Mogelijke samenwerkingsvormen met Home-Start.....	14
3.4. Aan de slag	15

1. Wie zijn we en hoe werken we?

1.1. Werken aan weerbaarheid

Home-Start Vlaanderen biedt als vrijwilligersorganisatie laagdrempelige, preventieve gezinsondersteuning aan huis aan gezinnen met jonge kinderen, van bij de zwangerschap tot 12 jaar.

Home-Start gelooft dat sociale steun en een sterk netwerk in onze samenleving beschermende factoren zijn voor gezinnen in een kwetsbare situatie. Home-Start-vrijwilligers bieden als vriend aan huis sociale en opvoedkundige steun. Door de wekelijkse aanwezigheid van een opgeleide vrijwilliger in het gezin, vergroot Home-Start de draagkracht, weerbaarheid en vaardigheden van de ouders, werkt Home-Start aan de verbreding van het sociaal netwerk van het gezin en draagt Home-Start preventief bij tot het welzijn van het kind.

Home-Start realiseert deze missie door te werken aan drie kernopdrachten:

1. werken aan de eigenwaarde, de vaardigheden en het zelfvertrouwen van ouders en kinderen;
2. sociale en opvoedkundige steun bieden als vriend aan huis;
3. sociaal netwerk herstellen en verruimen.

Tijdens een Home-Start-traject ervaren kinderen, jongeren en hun ouders hun sterke kanten en hoe ze hun sociaal netwerk kunnen inzetten, zodat ze veel voorkomende lichte problemen die bij het normale opvoeden en opgroeien horen, zelf kunnen oplossen.

Home-Start Vlaanderen ambieert de uitrol van zeer laagdrempelige en preventieve gezinsondersteunende Home-Start initiatieven in heel Vlaanderen en Brussel en sluit daarvoor overeenkomsten met andere organisaties en partners. Samen maken deze initiatieven deel uit van Home-Start Vlaanderen.

Om dit mogelijk te maken sloot Domo vzw eind 2020 een overeenkomst met Home-Start Worldwide¹, waardoor ze gemachtigd is om de uitvoering van de werkingen onder het Home-Start label die voldoen aan de opgelegde kwaliteitsstandaarden, mogelijk te maken. Door deze aansluiting engagerden we ons voor een meer kwalitatieve en evidence-based werking in samenwerking met partners in binnen- en buitenland.

¹ www.homestartworldwide.com

1.2. Preventie door presentie

De kern van Home-Start zijn de vrijwilligers die gezinnen in hun eigen omgeving ondersteuning en praktische hulp bij gezins- en opvoedende taken bieden. Het unieke in de Home-Start-werking is dat *één vrijwilliger* met een gemiddelde van *één dagdeel* per week bij *één gezin* aan huis gaat en dit voor een langere tijd. De relatie tussen gezin en vrijwilliger is intensief, gelijkwaardig en wederkerig.

De ondersteuning van de Home-Start-vrijwilligers gebeurt vanuit een preventieve invalshoek en is gericht op het versterken van het gezin. Home-Start vervangt geen professionele hulpverlening. De vrijwilliger kan wel samenwerken met professionele hulpverleners en er advies aan vragen, maar de opdracht wordt afgebakend door het gezin zelf en is nooit controlerend. Wanneer een gezin reeds professionele ondersteuning of hulp krijgt, zijn duidelijke afspraken nodig over de meerwaarde en de rol van de vrijwilliger in het gezin.

Home-Start maakt vooral gebruik van 'gewone' menselijke kwaliteiten: positieve betrokkenheid, vriend aan huis, presentie, respect en waardering. Het gaat in de allereerste plaats om het leggen (en herstellen) van verbinding.

De Home-Start-aanpak maakt het mogelijk om gezinnen te bereiken die zich niet zo thuis voelen in onze samenleving en vanuit hun eigen ervaringen weinig geneigd zijn om gebruik te maken van bestaande voorzieningen.

Taken van de vrijwilliger:

- Opvoeding en talentontwikkeling: ouders ondersteunen in het spelen, sporten, lezen met de kinderen, naar de film of theater gaan, lidmaatschap bib of vereniging, huiswerkbegeleiding en schoolse contacten.
- Herstellen en opbouwen sociaal netwerk: drempel verkleinen naar regulier aanbod, weg tonen en begeleiden naar duurzame netwerken in gezinsomgeving zoals buurtwerk, oudergroep op school, buurttuinieren, Nederlandse les enzovoort.
- Werken aan grondrechten en verbinding: gezin of ouder even rust bieden, gevoel geven er niet alleen voor te staan, maar ook de weg wijzen in administratie en hulpverlening, gezinnen aanmoedigen en begeleiden naar bestaande diensten en hulpverlening.

De toeleiding van de gezinnen gebeurt meestal door diensten en hulpverleners uit verschillende sectoren (CLB, buurtwerk, kinderopvang, sociale dienst, CAW, CIG, CKG, OCJ, perinataal netwerk,

school, wijkgezondheidscentrum ...). De lokale coördinator doet de intake met het gezin en bekijkt of de Home-Start-aanpak betekenisvol kan zijn. Na een kennismakingsgesprek aan huis, volgt een match en kennismaking met de vrijwilliger. Na drie maanden volgt een kort evaluatiemoment tussen de Home-Start-coördinator en het gezin.

De vrijwilligers worden lokaal opgeleid door Home-Start en worden in hun taak individueel en in groep gecoacht: via groepsintervisiemomenten: gezamenlijke vergaderingen, een e-nieuwsbrief, gezinsbesprekingen en individuele gesprekken met de Home-Start-coördinator.

1.3. Onze doelgroep: gezinnen met jonge kinderen in een kwetsbare situatie

Home-Start richt zich naar gezinnen met jonge kinderen, van bij de zwangerschap tot 12 jaar, die niet alleen over te weinig inkomen, maar ook te weinig hulpbronnen beschikken om moeilijkheden het hoofd te bieden en volwaardig te participeren aan alle domeinen van de samenleving. De actieve steun en inzet op empowerment en talentontwikkeling, het doorbreken van sociaal isolement en het bevestigen en versterken van de ouders in hun opvoedende rol, verhoogt de draagkracht en toekomstkansen voor alle gezinsleden.

“In het begin was dat vooral met de kleintjes. Drie jonge kinderen van 4 jaar, dat was heel zwaar voor de mama. Dus heb ik vooral dingen gedaan zoals gaan winkelen met de kinderen. (...)

Of ik bleef alleen met de kinderen, zodat zij eens op haar gemak weg kon... Ik heb de kinderen ook een paar keer mee naar mij thuis genomen, zodat zij ook haar eigen ding kon doen. (...) Nu is het meer stimuleren. (...)

Het is nu vooral gericht op de oudste, omdat die wat problemen heeft. In het begin was de vraag naar hulp voor de oudste niet zo groot, (...)

Je evolueert een beetje mee het gezin hé...!”

F. – Home-Start-vrijwilliger

1.4. Home-Start-professionals ondersteunen de vrijwilligers

Zowel de vrijwilliger als het gezin staan op een ongedwongen, zelfgekozen manier in relatie tot elkaar. Er is aandacht voor alle opportuniteiten die zich aandienen om de draagkracht en weerbaarheid van het gezin te verhogen. De vrijwilligers van Home-Start zijn geen hulpverleners. Ze gaan aan huis om het leven van de bewoners te verrijken, op te bouwen en er uit te halen wat er in zit.

De Home-Start-coördinator zorgt ervoor dat er een goede match is tussen het gezin en de vrijwilliger. Door die unieke langdurige één-op-één-relatie aan huis, kan Home-Start mogelijkheden creëren die door andere hulpverleners moeilijker bereikt worden. Door de brede waaier aan activiteiten die de Home-Start-vrijwilliger met het gezin kan doen, slaagt Home-Start erin talenten op te merken en te versterken.

Home-Start respecteert de anonimiteit van de gezinnen: de vrijwilligers doen dat ten opzichte van elkaar tijdens de maandelijkse vergaderingen, maar ook in hun contacten met andere organisaties of met derden.

Home-Start-vrijwilligers komen op lokaal niveau maandelijks samen voor vorming en uitwisseling. De Home-Start-coördinatoren in Vlaanderen komen vier maal per jaar samen om de kwaliteitsbewaking van de methodiek te verzekeren.

“Mijn dochters vinden het fantastisch dat er iemand extra in hun leven is, die aandacht aan hen besteedt. Het is een beetje alsof ze er familie hebben bij gekregen.

Ik concludeer dat mijn kinderen nu net iets meer kansen krijgen op sociaal en educatief vlak. Het feit dat mijn leven occasioneel iets minder hectisch is en allerlei extra's krijgt, maakt het draaglijker om tegen wil en dank een alleenstaande mama te zijn.

Het blijft mij verbazen dat Hilde zich zomaar vrijwillig inzet en hoop van harte dat ze daar ook voor zichzelf een gevoel van voldoening kan uithalen”.

2. Welke visie bepaalt onze vrijwilligerswerking?

2.1. Ouders zijn de belangrijkste actoren in de opvoeding van hun kinderen

In gezinnen met jonge kinderen is de draaglast soms niet in evenwicht met de draagkracht. Naast individuele factoren spelen hier zeker ook maatschappelijke factoren een rol, waardoor gezinnen geconfronteerd worden met sociale uitsluiting, achterstelling en/of isolement en hun opvoedingsvaardigheden naar de achtergrond verdwijnen. Home-Start probeert de opvoedingsomstandigheden te verbeteren, stress te reduceren en meer toegang tot hulpbronnen te realiseren.

Eén op één

De onvoorwaardelijke aanwezigheid van één vrijwilliger in één gezin helpt dit isolement te doorbreken. De actieve steun en inzet op empowerment en talentontwikkeling, verhogen de draagkracht én de toekomstkansen voor alle leden binnen deze gezinnen.

Home-Start wil voorkomen dat alledaagse moeilijkheden in gezinnen uitgroeien tot ernstige en langdurige problemen. We wensen dat alle kinderen de kansen krijgen om uit te groeien tot evenwichtige en veerkrachtige volwassenen.

Solidair en verbonden

Interpersoonlijke solidariteit is de basiswaarde van de Home-Start-werking. Op basis hiervan bouwen we een warme, vriendschappelijke, betrouwbare en verbindende brug naar de Home-Start-gezinnen en hun kinderen.

Ongedwongen en laagdrempelig, integraal en dialooggericht

De ongedwongen keuze van een gezin om Home-Start-ondersteuning te krijgen, zorgt voor een vertrouwensband met de vrijwilliger. Doordat ook de vrijwilliger die 'ongedwongen' keuze maakt om met dit gezin een stukje levensweg te bewandelen, ontstaat er een vorm van 'gelijkwaardigheid en wederkerigheid' in de relatie tussen vrijwilliger en gezin. Gezin en vrijwilliger gaan in dialoog over de noden van het gezin, er ontstaat 'zorg op maat'.

Ontplooiend en talentgericht, verbindend en krachtgericht

Door met de kinderen op te trekken en hen te observeren, ontdekt de Home-Start-vrijwilliger de talenten van de kinderen en zoekt hij samen met het gezin naar mogelijkheden om deze verder te ontplooiën. Hierdoor groeit het zelfvertrouwen van de ouders én dat van de kinderen. Ook de vrijwilligers vinden in de Home-Start-werking een voedingsbodem waarin ze hun vaardigheden en talenten verder kunnen ontwikkelen.

Onderbouwd en evidence-based

Home-Start-vrijwilligers doen niet zomaar wat. Ze werken vanuit vijf denkkaders om hun ondersteuning vorm te geven en hun basisprincipes te onderbouwen:

1. het Balansmodel van Bakker,
2. de Presentietheorie van Baart,
3. het Empowermentdenken en krachtgericht werken van Van Regenmortel,
4. Talent in Actie van Dewulf,
5. Outreachend werken van De Mayer e.a.

Deze denkkaders delen een sterk geloof in de weerbaarheid van kwetsbare gezinnen en kinderen, mits deze omringd zijn door de juiste personen (vrijwilligers en professionals) die hen langdurig en integraal kunnen ondersteunen.

Respectvol, gelijkwaardig en wederkerig

Respect voor de ouders als eerste opvoeders van hun kinderen en voor hun filosofische, politieke en religieuze overtuigingen is een basisvoorwaarde om in vertrouwen te kunnen samenwerken. De Home-Start-vrijwilligers laten hun eigen normen thuis en luisteren zonder te oordelen.

Als vrijwilliger wil je vaak
veel meer doen en moet
je op je innerlijke rem
gaan staan. Het zit hem in
kleine dingen.

E. Home-Start-vrijwilliger

“J. krijgt meer kansen dan de meeste kinderen hier. Konden we alle kinderen maar deze extra aandacht geven”, zegt een begeleider uit een instelling.

J. is negen jaar, komt uit een zeer kwetsbaar gezin en heeft al een zware rugzak vol met problemen.

De jeugdrechter besliste deze zomer om hem tijdelijk in een instelling te plaatsen om zo tot rust te komen, na een moeilijke stresssituatie thuis. De zoveelste kras op zijn jonge ziel.

J. heeft weinig vertrouwen in grote mensen. Hij heeft er vele redenen voor.

Maar Home-Start kent hij wel. En in D. van Home-Start heeft hij veel vertrouwen. Want D. komt elke week op woensdag met hem spelen. Ze voetballen samen of spelen een spelletje. D. is als een grote broer.

J. ziet hem graag en vond het verschrikkelijk dat D. nu niet meer kon komen omdat hij niet meer thuis is op woensdag.

Niet alleen mama missen, maar ook de leuke middagen met D., vond J. maar niks. Home-Start ging praten met de verantwoordelijken van de instelling en kon goede afspraken maken.

Nu komt D. J. elke 2 weken ophalen op woensdagmiddag en gaan ze samen basketten of voetballen.

Twee verschillende werelden ontmoeten elkaar, ongedwongen. In de instelling behoort J. ineens tot de kansrijkere kinderen.”

3. Wat kunnen we voor je doen?

3.1. Home-Start werkt mee aan een lokaal kansarmoede-, gezins- en kindbeleid

Home-Start Vlaanderen wil haar maatschappelijk doel verwezenlijken in nauwe samenwerking met het beleid, zowel op het lokale niveau als regionaal en heeft een aanbod beschikbaar dat aansluit bij de recente beleidsontwikkelingen inzake lokaal sociaal beleid, preventieve gezinsondersteuning en het bestrijden van kansarmoede. Home-Start wil de opgedane kennis en ervaring uitdragen in Vlaanderen en Brussel en dit in samenwerking met de lokale besturen en Huizen van het Kind. Home-Start gelooft dat de aanpak van kinderarmoede een globale aanpak vraagt op verschillende beleidsniveaus. De lokale besturen zijn een cruciaal niveau om kinderen met een risico op een leven in armoede en kwetsbaarheid te bereiken.

SDG's – Sustainable Development Goals

Samen met het lokaal bestuur werkt Home-Start aan SDG 1 - geen armoede; SDG 3 - het welzijn van iedereen verhogen; SDG 4 – toegankelijk onderwijs; SDG 10 - ongelijkheid verminderen; SDG 11 - veerkrachtige steden en SDG 17 - partnerschappen creëren. De Home-Start-methodiek is gericht op het weerbaarder en veerkrachtiger maken van inwoners en steden. Via lokale Home-Start-werkingen organiseert Home-Start i.s.m. het lokaal bestuur en lokale partnerschappen solidariteit tussen burgers en vrijwillig engagement in de stad of de gemeente.

Kinderrechtenverdrag

Home-Start werkt samen met het lokaal bestuur aan passende initiatieven om te waarborgen dat alle kinderrechten gerespecteerd worden. Home-Start respecteert in zijn werking de vier basisbeginselen van het Verdrag, namelijk het non-discriminatieprincipe, de belangen van het kind centraal stellen, het recht van elk kind om te leven en om zich te ontwikkelen en het recht van elk kind op participatie. Sinds juli 2020 is Home-Start Vlaanderen lidorganisatie van de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen.

Lokaal Sociaal Beleid

Home-Start werkt mee aan en denkt mee na over de uitbouw van het lokaal sociaal beleid, vanuit het perspectief van gezinnen in een kwetsbare situatie. Home-Start stimuleert gezinnen om gebruik te maken van bestaande voorzieningen en verhoogt op die manier de toegankelijkheid van de hulp- en dienstverlening. Home-Start werkt pro-actief, outreachend en krachtgericht.

Vermaatschappelijking van de zorg

Home-Start organiseert onderlinge solidariteit tussen burgers. Home-Start creëert een informeel netwerk rond kwetsbare gezinnen, maar vervangt geen professionele hulpverlening. Als burgerinitiatief zijn we partner in een aantal 1Gezin 1Plan netwerken en eerstelijnszones.

Gezinsbeleid en Huizen van het Kind

Home-Start Vlaanderen en haar afdelingen zijn door Kind & Gezin erkend als ‘mobiel aanbod door vrijwilligers’ voor de organisatie van preventieve gezinsondersteuning aan huis bij (aanstaande) gezinnen met kinderen tot 12 jaar in een maatschappelijk kwetsbare positie. Home-Start-afdelingen maken als partner deel uit van de lokale netwerken van de Huizen van het Kind. Een aantal lokale Home-Start-medewerkers zijn gehuisvest in het Huis van het Kind.

Kinderarmoede bestrijden

Home-Start maakt in een aantal steden en gemeenten deel uit van het netwerk lokale kinderarmoedebestrijding. Via de onderbouwde werking probeert sociale uitsluiting te verkleinen en de ontwikkelingskansen van de kinderen te vergroten.

Lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie

Door deelname aan en uitwisseling in het netwerk vrijetijdsparticipatie ontstaat er een betere afstemming op vlak van aanbod en een betere toeleiding van ouders en kinderen naar het aanbod. Home-Start probeert het netwerk van de gezinnen te versterken door deelname aan het lokale sport-, cultuur- en jeugd aanbod.

Wij helpen om grenzen te verleggen door:

- voort te bouwen op onze missie en er in samenwerking met partnerorganisaties ernaar te streven om zoveel mogelijk kwetsbare gezinnen preventief te bereiken;
- samen te werken met de lokale besturen en andere partners om een Home-Start-werking in de verschillende steden en gemeenten op een kwalitatieve, onderbouwde en uniforme wijze uit te bouwen. Uiteraard wordt hierbij rekening gehouden met - en is er respect voor - de eigenheid van elke lokale context;
- onze kennis en ervaring uit te wisselen met - en tussen - de lokale Home-Start-werkingen en in overleg met andere partners om zo meer kansarme gezinnen in Vlaanderen te ondersteunen;
- de nood aan solidariteit en vrijwillig engagement om kwetsbare gezinnen te steunen onder de maatschappelijke aandacht te brengen.

3.2. Mogelijke samenwerkingsvormen met Home-Start Vlaanderen

Home-Start Vlaanderen zet een samenwerkingsverband op met één of meerdere lokale besturen of vzw's als draagvlak en er budget is voor een minimale opstart door Home-Start. Er is een plaatselijke Home-Start-coördinator die de lokale werking uitbouwt.

3.2.1. Een Home-Start-expert ondersteunt een lokale medewerker die de lokale Home-Start uitbouwt en coördineert.

Deze expert biedt specifieke ondersteuningsdiensten aan ter opstart en/of versterking van Home-Start lokaal zoals:

1. Startopleiding in know how, methode en visie. Toegang tot online platform met materialen (draaiboek, logo en huisstijl, formulieren, vormingsaanbod, ...)
2. Basisopleiding, ondersteuningsmomenten en kwaliteitsbewaking via deelname aan lerend netwerk en individuele coachingsgesprekken
3. Deelname aan het platform coördinatoren en vrijwilligerscoaches

3.2.2. Een Home-Start-coördinator richt een lokale Home-Start-werking op en coördineert de werking lokaal.

Een lokale werking kan ontstaan vanuit samenwerking met één of meerdere lokale besturen en/of vzw's en met middelen van deze gemeenten en/of vzw's en uitgebouwd en gecoördineerd worden door een Home-Start-medewerker.

De lokale Home-Start-afdeling kan rekenen op 1, 2 en 3 uit het vorige pakket en:

4. Rekrutering, intake en opleiding van vrijwilligers
5. Beheer van vrijwilligers (verzekering, onkosten)
6. Intake en kennismaking met de gezinnen
7. Matching vrijwilligers met de gezinnen en ondersteuning en opvolging van de vrijwilligers
8. Ondersteunende financiële en materiele uitbouw (draaiboeken, folders, huisstijl, vormingsmateriaal vrijwilligers ...)
9. Vertegenwoordiging van Home-Start binnen het lokale netwerk
10. Aanstelling van halftijdse Home-Start-coördinator

3.2.3. Andere formules

Misschien zijn er in de stad of regio reeds andere initiatieven aan het werk en denk je aan nog een andere formule? Deze zijn zeker bespreekbaar met Home-Start Vlaanderen.

3.4. Aan de slag

Indien je als partner met Home-Start Vlaanderen in zee gaat, sluit Home Start Domo vzw een overeenkomst af. In deze overeenkomst wordt de relatie duidelijk gesteld, de samenwerkingsvorm omschreven, de principes bewaakt en het samenwerken in goed partnerschap verduidelijkt.

Meer verhalen en getuigenissen?

<https://www.homestartvlaanderen.com/verhalenvangezinnenenvrijwilligers>

Verantwoordelijke uitgever: Gaby Jennes, voorzitter Home-Start Domo vzw

Meer info: Home-Start Domo vzw | Naamsestraat 153-155 | 3000 Leuven

info@domovzw.be | 0497 55 56 28 | www.homestartvlaanderen.com

Uitgave: Juni 2022

home
start

gezinsondersteuning
aan huis

